

Petra Džerengová

KEDY *ak nie*

TERAZ

MARENČIN PT

PETRA DŽERENGOVÁ

Kedy, ak nie teraz

MARENČIN PT

© Petra Džerengová, 2022
© Marenčin PT, spol. s r. o., Bratislava, 2022
Jelenia 6, 811 05 Bratislava
marencin@marencin.sk www.marencin.sk
Cover © Marenčin Media, 2022
Layout © Marta Blehová, 2022
972. publikácia
1. vydanie

ISBN 978-80-569-1050-4 (viaz.)
ISBN 978-80-569-1051-1 (ePDF)
ISBN 978-80-569-1052-8 (ePub)

PROLÓG

Vyrazili skoro ráno. Okrem toho, že ich čakala dlhá cesta, potrebovali aj časovú rezervu, aby to stihli. Nemohli meškať, to nešlo. Pri určitých príležitostiach sa to, samozrejme, dá ospravedlniť. Nik vás nezabije, keď prídete neskôr do školy. Alebo na rande – tam sa to občas aj hodí. Pri niektorých udalostiach sa to však nepatrí. Napríklad na svadbe, hlavne pri ženíchovi, aby sa nevesta nezľakla, že ušiel spreď oltára. Aj také veci sa však stávajú. No meškať na pohreb je asi najhoršie. Lebo bez nevesty a ženícha sa svadba nekoná, a keď aj meškajú, farár ich zosobáši neskôr. Ale pohreb sa začne načas aj bez vás, lebo hlavný účinkujúci je v tomto prípade už dávno na mieste, teda v truhle, a nemôže odísť, aj keby si to bol veľmi želal. Ak mu chcete dať zbohom, musíte prísť včas.

A potom sú také udalosti, ktoré sa zmeškať nedajú – pôrod príde, keď príde, a vy prídete na svet, keď sa narodiť máte. A potom smrť – tú tiež nemôžete zmeškať. Niektorí ľudia veria, že ju máte napísanú vo hviezdach. Každý si však myslí, že tu bude večne, a potom prekvapene pozerá, keď smrťka stojí vo dverách. Alebo pozeráť ani nestihne – tak rýchlo a nečakane príde.

Auto sa ticho šinulo po ceste, ktorá sa vlnila pomedzi stromy do kopca. Konármi presvital slnečný jas a dieťa vzadu fascinovane sledovalo lúče, ktoré sa mu mihali pred očami. Chcelo ich chytiť do dlane, a tak sa za nimi naťahovalo.

„Nechod tak rýchlo,“ poznamenala žena sediaci na mieste spolujazdca.

„Nejdem rýchlo!“ zvýšeným hlasom namietlo dievča, ktoré sedelo za volantom, a ešte pridalo.

Kolesá v zákrute zapískali a žena sa naklonila doprava, akoby chcela doladiť rovnováhu.

Dieťa zbystrilo pozornosť. Malo len tri roky a nebolo ešte dostatočne zrelé, aby chápalo, prečo sa niektoré veci dejú, vnímalo však atmosféru: ticho v aute dlho nevydrží.

Žena zovrela pery a zadržala príkre slová.

Dievča po nej z boku šiblo pohľadom. Napriek pocitu víťazstva nebolo spokojné. Nechcelo vyhrať. Žiadalo sa mu hádať. Do ďalšej zákruty znovu šliaplo na plyn, až gumené prenikavo zapíšťali.

Dieťa sa strhlo a prestalo sa natahovať za lúčmi, ktoré vnikli cez okno raz z jednej, raz z druhej strany a oslepovali ho.

Motor zareval, akoby si chcel uľaviť od toho, že ho tak nešetrne hnali do kopca, a pritom už mal svoj vek. Cesta sa stále kľukatila dohora a autom hádzalo zo strany na stranu.

„Nechápem, prečo sa musíme trepať na nejaký hlúpy pohreb,“ zamrmlalo dievča.

„Pohreb nie je hlúpy. Hlúpe je nevzdať úctu životu človeka,“ pozrela žena na dcéru.

„Myslím, že tvojej starej mame je už úplne jedno, či tam budeme alebo nie. Podľa mňa sa nevedela dočkať, kedy zomrie. Komu by sa chcelo žiť takmer sto rokov?“ vzdychlo dievča.

„Tebe nie?“

Dievča prudko zavrtilo hlavou.

„Och, mami, musí to byť strašná otrava. V kuse treba niečo

riešiť, niekde byť, niečo musieť... Mám pocit, že život je len o samých povinnostiach!“

„Ale život je o povinnostiach!“ poznamenala žena. „Keď ich vykonávaš, naplňuješ svoj život a to mu dáva zmysel.“

„Ach, matka Tereza!“ pokrútilo dievča hlavou a znovu šliaplo na plyn. „Ja sa cítim ako zavretá v kletke!“

Žena si radšej zahryzla do pery. Nedá sa dcérou znovu vyprovokovať k zbytočným debatám o zmysle života. V aute zavládlo napäté ticho.

Dieťa znovu začalo loviť slnečné lúče.

„Čo tu toľko šibrinkuješ tými rukami?“ zvýšilo hlas dievča a obzrelo sa. „Znervózňuje ma to.“

Dieťa pokračovalo. Často unikalo pred napätím do svojej hlavy a vtedy preň okolitý svet prestal existovať.

„Nepočuješ?“ zvrísklo dievča, odpútalo sa a zvrtilo, aby mu caplo po ruke.

A vtedy sa to stalo. Ako sa dievča otočilo späť, na cestu vybehla líška a ono prudko zvrtilo volantom a šliaplo na brzdu. Auto nadskočilo a zišlo z cesty. Chvíľu akoby letelo vzduchom a potom narazilo do stromu. Dievča nestihlo nič povedať. V tej istej sekunde totiž preletelo cez predné okno aj ono. Ani žena nestihla nič povedať, lebo hlavou prudko udrela do skla a zmdlela. Iba dieťa ostalo pri vedomí a omráčene, ako v nejakom spomalenom filme, sledovalo, čo sa deje.

„Mama,“ vzlyklo a vystrelo za ňou obe ruky.

MIRIAM, SÚČASNOSŤ

To malé dieťa vzadu som bola ja, dievča za volantom moja mama a žena vedľa nej jej mama, teda moja babka. Jasné, že na ten pohreb sme nikdy nedošli. Pamätám si, že ľudia ma občas s povzdychom hladkali po hlave: chúďa malé, bez otca a bez mamy. Ja som si však nemyslela, že ma treba ľutovať. Prečo? Mám skvelú babku, ktorá sa mi vždy snažila všetko vynahradiť. A okrem toho, mamu som si skoro nepamätala, a kto bol môj otec, neviem dodnes. Ako malá som do babky neustále dobiedzala, aby mi to prezradila. Teraz už iba občas, zo zvyku. Neočakávam, že mi to povie. Tvrdí síce, že nevie, lebo jej to vraj mama, ktorá otehotnela v maturitnom ročníku, neprezradila, no ja tomu neverím. Babka roky vedie kadernícky salón a pozná tajomstvá celého mesta, a žeby nevedela, kto priviedol jej dcéru do druhého stavu? Dost' nepravdepodobné. No už som sa naučila akceptovať, že každý má právo ponechať si nejaké tajomstvo len pre seba. Pochopila som to však až vtedy, keď som začala mať svoje tajomstvá aj ja.

Mamu si pamätám len matne: v myšli sa mi občas zjaví rozmazaný obraz, v ktorom sa jej tvár prelína s vejúcimi vlasmi, stráca sa v slnečných lúčoch a potom im letí v ústrety. Babka tvrdí, že si to nemôžem pamätať. Vraj som bola príliš malá. Možno má pravdu. Možno si náš mozog vytvára vlastné spomienky, ktoré prispôsobuje našim predstavám. Občas ženy v salóne

predo mnou trúsili reči o tom, že mama sa zmenila na anjela a odletela do neba a ja som si to možno spojila s tým. Ale nie všetky ženy. Raz, keď si babka šla zafajčiť, ostala som v kuchynke a začula dve panie s natáčkami, ako si polohlasne šepkajú, že do neba nemôžu ísť slobodné matky, ktoré sa nevyspovedali zo svojho hriechu. Vraj to tvrdil farár na omši. Nepočula som o tom; my sme do kostola nechodili, ale nové slová – hriešnica, peklo a nemanželské dieťa sa na mňa nalepili rýchlo.

„Babi, som nemanželské dieťa, pretože som sirota?“

Prekvapene sa na mňa zadívala.

„Sú všetky siroty nemanželské deti? A pôjdem aj ja do pekla?“

Čupla si ku mne a pevne ma chytila za obe zápästia.

„Dobre ma počúvaj,“ zašepkala dôrazne. „Peklo neexistuje.“

„Vraj to hovoril farár v kostole.“

„Farár rozpráva hlúposti,“ odfrkla babka, „preto tam nechodíme. Také peklo, v aké oni veria, neexistuje. Peklo,“ poklepala si prstom po spánku, „majú niektorí ľudia v hlave. To je skutočné inferno.“

Rýchlo som si priložila ruku na čelo. Zrazu sa mi zdalo žeravé a mozog akoby mi išiel vybuchnúť od horúčosti.

Babka mi s úsmevom brnkla po nose.

„Neboj sa, majú ho iba tí, ktorí to sami dovoľia. Ty, moja milá, to nebudeš nikdy.“

Upokojila ma. Verila som jej všetko, taká presvedčivá dokázala byť. Bola som si istá, že keby začala kázať na Hlavnom námestí, sotva by ešte niekto chodil do kostola. A určite by nik neveril v peklo.

Ešte jednu otázku som jej ale musela položiť.

„Ak peklo existuje len v hlavách, ako je to s nebom?“

Babka, ktorá medzitým zametala vlasy, sa oprela o metlu a nadvihla obočie.

„Čo myslíš?“

„Aj nebo existuje len v našich hlavách?“

„Múdre dievča,“ poznamenala babka a ja som si čupla a pri-držala jej lopatku. Bol to náš rituál a vždy som mala tie chvíle, keď sa salón zatváral, veľmi rada. Vysypala som smeti do koša a vrátila lopatku na miesto.

„A mať niečo v hlave,“ leštila babka zrkadlo, „znamená mať to aj v živote. Lebo čo máš v hlave, to sa ti odráža v každodennom živote. Chceš mať v živote nebo alebo peklo?“

Nevedela som, či chce babka odo mňa aj odpoveď, lebo často kládla len symbolické otázky, no kým som stihla čosi povedať, dodala:

„Pre čo sa rozhodneš, to budeš mať, moja milá.“ Znovu sa mi dotkla čela. „Také jednoduché to je.“

Opieram si čelo o chladné sklo a pousmejem sa pri tých spomienkach. Až také jednoduché to teda nie je, aspoň v mojom prípade. Poloprázdny autobus práve zabočí na stanicu. Prichádzam domov na sviatky oveľa skôr ako po iné roky, ale želala si to babka. Má svoje dôvody, vraj sa ich dozviem neskôr. Vyhovela som jej. Našťastie, v práci sme stihli všetko dokončiť v predstihu.

Utriem zarosené okno. Ako dieťa som babke verila každé slovo. Dnes si nie som celkom istá, či stačí rozhodnutie mať v živote nebo, aby sme ho naozaj aj mali. Skôr to asi bude o našom rozhodnutí reagovať na veci buď nebesky, alebo pekelné. Ale môže byť človek iba anjelom? Tu, na zemi, určite nie. A to bol aj dôvod, prečo si ľudia nebo vymysleli: túžili po mieste, kde

nebudú žiadne povinnosti, kde sa nič nedokašle a nič nepokazí a kde je potom naozaj ľahké byť anjelom, nie ako tu, na zemi.

Autobus s pískaním zabrzdí a dvere sa otvoria. Je vlhko, také to hnusné, ktoré sa vám derie až pod kožu. Počasie vôbec nepripomína blížiace sa Vianoce. Schmatnem tašku. Nie je v nej až tak veľa vecí, neplánujem ostať dlho. S akým ľahkým srdcom som v štrnástich z mestečka odišla, s o to ťažším sa vraciam. Niežeby som vo svojom byte v hlavnom meste zanechávala niekoho, bez koho dlho nevydržím. Ani náhodou. Ja a môj milostný život, to je kapitola sama osebe. Poľahky by sa dala nazvať Hotová katastrofa.

Ide skôr o to, že malomeštiacka atmosféra môjho rodiska mi príliš pripomína rodinné zlyhanie.

A prekážajú mi aj uprené pohľady tých žien, ktoré roky nosia na hlave tú istú trvalú s fialovým prelivom. Akoby sa nepozerali na mňa, ale na moje brucho, a raz neviem, či ich pohoršuje skôr to, že som nenaplnila rodinnú tradíciu a neotehotnela s neznámym otcom ako moja mama, alebo to, že na prahu tridsiatky ešte nie som tehotná a ani raz som nepriniesla ukázať nikoho, kto by ma do druhého stavu aspoň teoreticky priviesť mohol. Ibaže ja som už raz tehotná bola, no na nos im to však nemienim vešať. Ako som spomínala, každý má právo na svoje tajomstvá.

Vyhrniem si golier na kabáte, no vlhký chlad mi aj tak lezie pod kožu. Vyľudnené námestie ma stiesňuje, a tak pridám do kroku. Niežeby som sa niečoho obávala. Naposledy sa tu prihodil zločin ešte niekedy v čase môjho detstva, keď opitý sused z vedľajšej ulice vyhodil z okna svoju ešte opitejšiu manželku. Našťastie, bývali na prízemí. Prežila.

Skúmam svoje vnútro. Asi prvýkrát v živote necítim ani

náznak radosti z blížiacich sa Vianoc. Možno je to aj tým, že v práci ideme už dlho na viac ako sto percent a som totálne vyčerpaná. Teším sa však na babku. A priznám sa, som zvedavá na dôvody, pre ktoré sa dožadovala môjho skoršieho príchodu. Pred bráničkou krátko postojím a mlčky vychutnávam chvíľu, že som doma. Babka je môj domov. Zazvoním, aj keď mám kľúče. Takmer vzápätí kľučka klesá dolu; babka je pripravená ako vždy. Na všetko, celý svoj život. Iba na nový vzťah nie. Už roky žije sama. Na moje otázky prečo vždy odvetila:

„Chlapa potrebuješ v živote iba na jedno: aby ti urobil dieťa.“

„Babi, ale čo láska? Nechýba ti láska?“

Vtedy sa na mňa vždy bez slov zahľadela jasnými zelenými očami, plnými hlbokej lásky ku mne. Mala dosť lásky. „Veď čo je to láska medzi mužom a ženou?“ poznamenala raz. „Iba chiméra, chvíľková vášeň a žiadostivosť, ktoré ti pumpujú do žíl chemický koktejl všetkých tých oxytocínov, serotoninov, dopamínov, a ty si ako posadnutá, aby si bola s tým druhým, si ako drogovovo závislá, ktorá urobí všetko preto, aby dostala svoju dávku. A potom...“

„Čo potom, babi?“ vyzvedala som s otvorenými ústami. Vždy sa so mnou rozprávala ako s dospelou. Netuším, či som poznala význam tých slov, no zneli mi zaujímavejšie ako nejaké rozprávky o princeznách, ktoré som, ktovie prečo, až tak neobľubovala. Možno preto, že tam išlo vždy o lásku.

„Po nejakom čase sa mozog na teba vykašle a už ťa tými látkami nezásobuje, ale ty si už od nich závislá.“

Pozrela som na malinový koktejl v ruke a potiahla som si z neho, akoby som sa bála, že si musím rýchlo brať to, čo mám, lebo ktovie, či to niekedy ešte dostanem.

„A keďže závislosť ťa núti získať svoju dávku, ideš hľadať, niekoho nového, a zabúdaš na toho, o ktorom si si dovtedy myslela, že bez neho nemôžeš žiť. Taká je láska, vieš?“

Občas uvažujem, či moje vzťahy nie sú podvedome ovplyvnené babkinými názormi; možno by to nebolo až také divné. Veď doposiaľ som ešte nemala poriadny vzťah.

Dvere sa otvoria. Stojí v nich babka so šťastným úsmevom na tvári. Viem, že toto je tá láska, o ktorej hovorila. Tá pravá láska, v ktorú verí. Chvíľu na seba hľadíme a potom rozťahne ruky.

„Miriam! Zlatko.“

Ako by som nemohla veriť, že toto je láska? Ona je jej stelesnením, toto nie je žiadna chiméra. Opätujem jej úsmev a vletím do náručia. Je odo mňa vyššia, a keď si opriem hlavu o jej rameno, silno si ma k sebe pritisne. Vydýchnem si. Zakaždým s obavami očakávam, či sa nezhrbí alebo nezmenší. Babka je však stále rovnako vysoká a sošná; môj pevný bod, na ktorý sa spolieham. Občas ma pochyťí úzkosť, no rýchlo ju odožením. Babka má už po šesťdesiatpäťke a pokiaľ bude žiť ako jej stará mama, takmer do stovky, má pred sebou ešte pekných pár rokov. Myšlienka na prastarú mamu, ktorú som nepoznala, mi pripomenie moju mamu. Tá mala sotva dvadsaťjeden, keď zomrela práve cestou na jej pohreb. Z mysle sa mi vynorí jej pekná tvár s veľkými zelenými očami, mihotajúca sa medzi slnečnými lúčmi; chvíľu tam bola, a potom už nie. Moja jediná živá spomienka. Na fotkách bola nádherná – tmavšie blond vlasy, husté, rovné, o čosi dlhšie ako babkine, inak mali takmer rovnaké účesy. Na fotografii zo stužkovej stála pri babke v čiernych šatách a tvárila sa zlostne. Nedokázala som rozlúštiť ten zvláštny výraz. Na fotografiách z mojej stužkovej sme všetky

vyzerali veselo a roztúžene, tesne pred prahom dospelosti, pripravené vyletieť do ozajstného sveta, a oči sa nám leskli z vína, ktoré sme potajomky upíjali. No moja mama sa tak netvárila.

Babka ma pustí a vchádzame dnu. Berie mi z ruky tašku a pomáha z kabáta.

„Vitaj doma,“ usmeje sa a poberie do kuchyne.

Každým krokom zo mňa odpadávajú pocity namrzenosti, ako keď lúpete z cibule šupky, až kým vás nerozplače. A kým prejdem celou chodbou, mám v očiach slzy.

Babka ma posadí za prestretý stôl a moje zlé pocity sa už celkom vyparia. Prečo vlastne chodím domov tak málo, keď v tomto dome, kde som vyrástla a kde sa za tie roky nič nezmenilo, ma čaká skutočná láska? Veď na ulicu, do tej malomeštiackej atmosféry, nemusím ani vyjsť. Môžem ostať vnútri, kde sa cítim bezpečne a dobre. S babkou, s ktorou sa dá rozprávať o všetličom. Obdivujem jej povahu – má jasno vo veciach a nikdy o nich nepochybuje. Lutujem, že som ju po nej nezdedila. Ja, naopak, v mnohých veciach tápam a váham.

„Určite si hladná,“ poznamená a bez opýtania mi naloží.

Prikývnem, hoci nie som, no babka urobila moje obľúbené jedlo, a tak si dám. Chvíľu mlčíme. Vždy je to tak. Babka pozerá, ako jem, a ja jem. Aby som jej urobila radosť. Babka sa mi zdá trochu napätá. Predpokladám, že to súvisí s tým, prečo som mala prísť skôr.

„Ako sa máš, babi?“

„V pohode,“ povie a upraví si rukou vlasy, hoci jej účes je dokonalý takmer v každej dennej i nočnej hodine. Je kaderníčkou, a teda svojou chodiacou vizitkou, ako hovorí.

„A ty? Niečo nové na obzore?“ zahovorí.

Viem, kam mieri. Chce, aby som mala dieťa. Podľa nej iba to je pravá láska.

„Nič vážne,“ zhodím tému zo stola. Nechce sa mi rozoberať, že som znovu sklzla do romániku so ženatým kolegom. Ani neviem ako. Tolko do mňa hustil, až som sa s ním mierne pripitá na jednej firemnej párty bozkávala. A potom ma uháňal dovtedy, kým som sa s ním nevyspala. Netuším, prečo sa tak často ocitám v neperspektívnych vzťahoch. Moja najlepšia priateľka Dorina tvrdí, že je za tým moje podvedomie: vyhýbam sa skutočným záväzkom, lebo sa obávam zodpovednosti. Chcem byť ja vôbec mama? Ani v tomto nemám dokonca jasno.

„Naozaj?“ nadvihne obočie babka. Nič pred ňou neutajím. Ani nechcem. Vážim si, že som jej odjakživa mohla povedať všetko bez toho, aby ma súdila.

„No, je tam jeden kolega...“

„To znie nádejne.“

„Až na to, že je zadaný.“

„Takže bez perspektívy. Prečo s ním vlastne strácaš čas?“

„Ja neviem, babi, nemala som v pláne začať si s ním. Ale toľko ma uháňal...“

„Prečo vlastne, keď je ženatý?“

Pokrčím plecami. Jasné, že tvrdil, aký je v manželstve nešťastný. Neplánovala som si to overovať. Je to jeho problém, to on podvádza.

„Babi, ja som predsa slobodná.“

„Mala by si mať k sebe viac úcty.“ Odprace zo stola a prinesie koláč.

„Fakt som do toho nechcela znovu spadnúť, ale vieš, ako je to so mnou,“ vzdychnem si.

Babka prikývne. Pozná moju snahu vyhovieť každému, kto si u mňa na niečo nárokuje. Sama som nevedela, ako z toho von.

„A máš ho rada?“

Nad odpoveďou sa nemusím zamýšľať. Nie, nemám ho rada, teda mala som, ale len tak ako dobrého kamaráta. Zvykla som si na spoločné obedy, počas ktorých sme rozoberali prácu, aj na občasný, celkom dobrý sex v nejakom motoreste za mestom či v hoteli. Aj keď teraz navrhol pauzu. Vraj jeho manželka niečo tuší. Prekvapilo ho, a možno aj mňa, s akou ľahkosťou, či priam úľavou, som to prijala.

„Tak to s ním ukonči,“ vyhlási. „Iba strácaš čas. Chcela by som, aby si si našla niekoho normálneho. Aby si bola na poriadku, keď...“ zarazí sa.

„Čo keď...?“ spýtam sa. „Babi, prečo som vlastne mala prísť tak skoro pred Vianocami?“

„Chcem s tebou niečo prebrať. Ale to má ešte chvíľu čas.“

Len tým vystupňuje moju zvedavosť. O čo ide? Veď pred sebou nemáme žiadne tajnosti. Ibaže... Hádám mi nechce priznať tú jediná vec, čo predo mnou tájí.

„Babi, nebudaj si sa mi rozhodla povedať, kto je môj otec?“ prižmúrim oči.

Otvorí ústa, no nakoniec nič nepovie.

„Aj tak som ti nikdy neverila, že to tajomstvo si mama so sebou zobrala do hrobu.“

Babka sa zvrtnie a čosi hľadá v zásuvke. Čudné, že nenamieta. Asi má slabú chvíľku, teraz na ňu treba zatlačiť.

„Myslím, že za to, že neviem nadviazať normálny vzťah, môže aj to. Viem, veľa žien vyrastalo bez otca, a majú normálnu rodinu. Ja som však nepoznala ani jeho meno, nedokázala

som si ho ani predstaviť! Chápeš? Mala by si mi to už konečne prezradiť!“

Babka sa ku mne zvrtné s jemným úsmevom.

„Zlatko, doteraz ťa to netrápilo. Ale celkom pekne si to zahrala.“

Má pravdu, pozná ma tak dokonale, až ma to niekedy desí. V skutočnosti nemôžem za svoje nefunkčné vzťahy viniť nikoho iba seba. Som už predsa dospelá. Seneca povedal, že kto žije zajtrajškom, prehráva dnešok, ale mne sa tam hodí aj „kto žije včerajškom“. Skúsila som aj terapiu, no asi som príľahký prípad na diagnostikovanie, každého psychológa zvädzalo viniť z mojich nefungujúcich vzťahov chýbajúceho otca.

Jedna kolegyňa vyskúšala asi všetky možné terapie, aby si našla snúbenca, a odporučila mi rodinné konštelácie. Vraj to jediné zabralo. Za jej neúspešnými vzťahmi stálo podľa nej narušené puto s otcom; takpovediac spreď oltára jej ušiel už druhý snúbenec. Na sedenie mala doniesť niečo otcovo. Vybrala papuče, ktoré si obul iný chlapík zo skupiny. Nič o ňom nevedel, no zahral ho tak dôveryhodne, že otcovi odpustila. Nespochybnujem, že to tak naozaj prežila. No odhaliť sa verejne pred cudzími ľuďmi nebolo nič pre mňa. A okrem toho, môj prípad je iný, otec bol proste dokonale imaginárna postava bez mena a tváre. Aj kolegyňa uznala, že mi naozaj nemôže chýbať niekto, koho som nikdy nevidela. A či problém nebude v mojej babke a mame – mame vraj preto, lebo ma opustila (čo bolo absurdné, lebo to bola jednoducho nehoda). Že možno podvedome nenadviažem vzťah kvôli babke, nechcem ju opustiť, ako to urobili jej dcéra, muž aj priateľ. Či sa ich nesnažím nahradiť a byť chlapom, ktorý ju po všetkých tých stratách nikdy

neopustí. Rozčúlilo ma, ako sa môžu ľudia hrať na odborníkov po pár sedeniach. Uverím ti, až keď budeš stáť pred oltárom, vyhlásila som, čo bolo odo mňa trochu nefér, ale nemám rada nevyžiadané rady.

„Ideme?“ berie si babka krabičku cigariet a podá mi pohár vína; náš rituál po večeri. Vychádzame do chladného vzduchu a ja mlčím. Cítim, že teraz príde ten moment.

„Dlho som premýšľala, ako ti to povedať. A čo ti vlastne povedať,“ potiahne si zhlboka z cigarety a vyfúkne dym. Stále mlčím.

„Tolko sa toho udialo, odkedy si bola doma naposledy.“ Úkosom na mňa pozrie. Takmer preruším ticho, keď sa babka konečne ozve.

„Vieš, aké to je, keď zistíš, že si sa celý život v niečom mylíla?“

Netuším, o kom babka hovorí, no musí to byť smutné. Ja mám sotva tridsať a nárokujem si ešte právo na omyly a zlé rozhodnutia.

„Veľmi blbý,“ vyhlási a v tme sa na chvíľu rozžiari konček cigarety. Keď ho ponorí do mláčky vody na zábradlí, cigareta zasychá a žiara zhasne.

Strasie ma. Zrazu chápem, že babka hovorí o sebe. Čo je pre mňa nepredstaviteľné. Ona sa predsa nikdy nemýli. Vnútri mi babka bez opýtania doleje víno a usadí do svojho obľúbeného hojdacieho kresla. Vedľa neho stojí lampa, mäkko ožarujúca celú miestnosť. Odkiaľsi vytiahne kľúč a odomkne starý príborník. Kým v ňom čosi hľadá, pohľadom prechádzam po knižnici, tiahnucej sa pozdĺž celej steny. Je z tmavého dreva a babka ju zdedila po rodičoch. Ako sa opriem, kreslo sa so zavrzganím prehupne dozadu a potom späť. Ach, koľko chvíľ sme tu strávili

čítajúc si spolu! Babka v kresle bola pre mňa ako kráľovná usadená na tróne. Občas som ju potajomky pozorovala. Dokázala sa do knihy zahĺbiť tak, že stratila pojem o okolitom svete. Predstavovala som si, že som kráľovniným obľúbeným dieťaťom. Sedávala som jej pri nohách a lúštila rozprávky o princeznách a princoch, ktorí sa išli poprízabíjať na turnajoch a boli šťastní z jednej vreckovky, ktorú im spustila z tribúny ich vyvolená. Už ako malej sa mi to zdalo čudné a možno vtedy som prestala mať rada rozprávky. Raz som sa spýtala:

„Babi, naozaj môže niekto chcieť z lásky zomrieť?“

„Nuž, voľakedy to tak bolo,“ pohladila ma po hlave. „Ale veľmi dávno, neboj sa, dnes sa už pre lásku neumiera.“

„A prečo nie?“

Zamyslela sa, hľadajúc tie správne slová.

„Lebo dnes už ľudia na lásku neveria, tak je to. A ako by si mohla chcieť pre niečo umrieť, ak v to neveríš?“

„Asi máš pravdu. To by bola blbosť, prísť kvôli niečomu, čo neexistuje, o život, veď je taký pekný,“ odvetila som a zabuchla som knihu. „Ja už také hlúposti čítať nebudem.“

Babka sa zasmiala.

„Veru, žiaden chlap nestojí za to, aby si sa preňho trápila.“

Raz, keď som bola väčšia, som sa jej spýtala, či sa niekedy trápila pre lásku.

„Áno,“ prikývla babka. „Bola som mladá a hlúpa. Väčšina mladých to tak má.“

„Bolo to po rozvoze?“

„Nie, to už som vedela, že kvôli chlapovi sa neoplatí trápiť.“

Odmietla však priznať jeho identitu, vraj to nie je podstatné; dal jej lekciu, ktorú jej mal odovzdať, a ona, keďže sa učí rýchlo, sa kvôli chlapovi už nikdy netrápila a nepripúšťala si ich k telu.